

Bilaga

Bakgrund

Frågan i målet är om skadestånd till följd av Göteborgs Stads upphandling av övningsfartyg för läsåret 2000/2001. Av förfrågningsunderlaget framgick att inlämnade anbud skulle bedömas med utgångspunkt från sex kriterier utan inbördes rangordning, att fartyget under avtalstiden skulle disponeras under 72 dygn och att det inför varje nytt läsår skulle finnas möjlighet att förlänga förhyrningen upp till 100 dygn. Möjlighet till förlängning med ett år skulle finnas. I upphandlingen inlämnades anbud av Rederi AB Ishavet (Ishavet) och Gotlands kommun. Efter en utvärdering konstaterade Göteborgs Stad att Gotlands kommun lämnat det mest fördelaktiga anbudet.

Ishavet klagade på upphandlingen och yrkade att tingsrätten skulle ålägga Göteborgs Stad att till bolaget betala 934 000 kr.¹ Ishavet anförde som grund för sin talan bland annat att utvärderingen av kriterierna har skett i strid med vad som angavs i förfrågningsunderlaget, att kriteriet pris felaktigt baserats på 100 dygns nyttjande av fartyget istället för 72 dygn, att utvärderingskriterierna inte rangordnats och att de angivits så oklart att endast kriterierna pris och driftskostnad varit mätbara.

Göteborgs tingsrätt konstaterade² att en väsentlig förutsättning vid prövningen av anbuderna varit att anbuderna skulle bedömas efter priset för 72 dygn och att förfrågningsunderlaget inte gett stöd för att basera utvärderingen på behovet av 100 dygns användning. Ishavet skulle enligt tingsrätten haft mycket goda chanser att vinna upphandlingen om utvärderingen baserats på en period om 72 dygn. Tingsrätten fann visat att Ishavet sannolikt skulle ha erhållit uppdraget om upphandlingen genomförts på rätt sätt. Skadeståndsberäkningen gjordes av tingsrätten med hänvisning till NJA 1998 sid. 873 och gjorde avdrag med 16 000 kr för inbesparade kostnader från kontraktssumman. Göteborgs Stad förpliktades att betala 668 000 kr till Ishavet.

Hovrätten för Västra Sverige anslöt sig till tingsrättens överväganden och slutsatser utom såvitt avser beräkningen av skadeståndet.³ Hovrätten menade att det med det positiva kontraktsintresset avses att ”en av avtalsbrott drabbad part skall vara tillförsäkrad hela det ekonomiska intresse som han har rätt att få tillgodosett genom avtalet” och beräknade skadeståndet från användning av fartyget under 100 dygn. Den kontraktssumma som Ishavet gått miste om beräknades skäligen till 850 000 kr minus avdrag för kostnader om 16 000 kr. Göteborgs Stad förpliktades att till Ishavet betala 834 000 kr.

---

¹ Summan utgjordes av kontraktssumman 950 000 kr för 100 dygns användning med avdrag för kostnader om 16 000 kr.

² Göteborgs tingsrätts mål nr T 5881-01.

³ Hovrätten för Västra Sverige, mål nr 3475-03.

Bilaga

Sammanfattning av Göteborgs Stads överklagande

Göteborgs Stad har hemställt att Högsta domstolen skall meddela prövningstillstånd och yrkat att käromålet skall ogillas eller utdömt skadeståndsbelopp nedsättas.⁴

NOU:s sammanfattning avser de delar av överklagandet som NOU berör i sitt yttrande.

Göteborgs Stad menar med hänvisning till NJA 2000 sid. 712, att skadeståndsberäkningen skall göras med hänsyn till överträdelsens karaktär, nedlagda kostnader och utsikter till vinst. Staden kan inte vitsorda något skadeståndsbelopp som skäligt i och för sig. Göteborgs Stad menar att Ishavet inte har påvisat några nedlagda kostnader eller några utsikter till vinst i målet. Göteborgs Stad menar att överträdelsens karaktär i det aktuella målet är att bedöma som ringa. I första hand gör staden gällande att skadestånd inte kan uppskattas till ett högre belopp än noll kronor. I andra hand gör Göteborgs Stad gällande att ett skadestånd i vart fall skall sättas lägre än vad hovrätten har bestämt.

Göteborgs Stad hävdar att det följer av NJA 2000 sid. 712 att domstolarna som huvudregel har en möjlighet och en skyldighet att bestämma skadestånd med stöd av 7 kap. 6 § LOU till ett uppskattat skäligt belopp efter vad domstolen anser bevisat i varje enskilt fall. Göteborgs Stad hänför sig till Jan Hellners uppfattning i Skadeståndsrätt, 5 upplagan (1995) och uppger att analogier med kontraktsrätten inte kan göras vid beräkning av skadestånd, i vart fall inte om inte några sådana särskilda förhållanden som fanns i NJA 1998 sid. 873 kan påvisas.

Göteborgs Stad har anfört att det avseende överträdelsens karaktär bör dras en parallell till Regeringsrättens dom i mål RÅ 2000 ref 50, i vilken Regeringsrätten uppgav att även förfrågningsunderlag som inte är optimalt utformade skall godtas enligt LOU.

Göteborgs Stad hänför sig till ”Skadestånd vid myndighetsutövning II”⁵ och menar att den formulering som Bertil Bengtsson använder om den tidigare gällande begränsningsregeln i 3 kap. 5 § skadeståndslagen påminner mycket

---

⁴ Göteborgs Stad bestrider att en utvärdering av 100 dygn varit felaktig, att något brott mot LOU har begåtts och att Ishavet som kärande har påvisat skadeståndsnödvändig adekvans för sina påståenden. Staden anser dock inte med hänsyn till innehållet i 54 kap. rättegångsbalken att det kan anses vara av vikt för ledning av rättstillämpningen att dessa frågeställningar besvaras av Högsta domstolen.

⁵ Bertil Bengtsson, Skadestånd vid myndighetsutövning II, 1978.

Bilaga

om HD:s formel i NJA 2000 sid. 712.⁶ Göteborgs Stad menar även att det i Bengtssons skrivning kan utläsas att i verksamheter som i särskild grad innebär ett risktagande, bör risken stanna på företagaren. Skattebetalare bör inte bära risker som tagits enbart på den grund att oaktsamhet förekommit i verksamhet som ytterst syftar till medborgarnas bästa.⁷

NOU har inte tagit del av något av Ishavet, med anledning av överklagandet, avgivet yttrande.

---

⁶ Regeln i skadeståndslagen löd ”Ersättningsskyldighet enligt 2 § föreligger endast om de krav har blivit åsidosatta som med hänsyn till verksamhetens art och ändamål skäligen kan ställas på dess utövning”. Enligt Bertil Bengtsson innebär den att ren förmögenhetsskada vid fel eller försummelse i myndighetsutövning endast skulle ersättas i den mån det var skäligt med hänsyn till intrångets art och varaktighet, felets eller försummelsens beskaffenhet och övriga omständigheter. A.a. sid. 125.

⁷ Bertil Bengtsson, a.a. sid. 135. NOU noterar att Bengtsson redogör för att det i den speciella motiveringen i propositionen till lagen betonas att man får se annorlunda på en kontinuerligt bedriven verksamhet än på en mera tillfällig, prop. 1972:5, sid. 531. Bertil Bengtsson uppger längre fram i skrivningen att det inte är tanken bakom SkL att domstolarna skall göra någon sorts värdering av den verksamhet som myndigheten inskränkt. Bengtsson konstaterar att departementschefen framhållit att vid skadeståndsbedömning skulle beaktas i vad mån en verksamhet i princip ogillades av rättsordningen utan att man lagligen kunde ingripa mot den. Bengtsson menar att det inte tycks vara så värst många typer av företag som på grund av verksamhetens art skulle gå miste om skadestånd för utebliven vinst. Tänkbara fall är verksamheter som inte är förbjudna men allmänt betraktas som tvivelaktiga eller verksamheter som drivs utan vederbörligt tillstånd. Se Skadestånd vid myndighetsutövning II, sid. 136.